

Jämförelse av Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna i covid-19 under april och december

En jämförelse av Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens statistik ger att överrensstämmelsen överlag är god, men att det rapporterade antalet avlidna skiljer sig mer åt i december än under april. Det beror på en större eftersläpning av dödsorsaksintyg till Socialstyrelsen under vintern och att en större andel av dödsfallen i Folkhälsomyndighetens statistik har en annan underliggande dödsorsak än covid-19 under december.

Om statistiken

Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna tas fram för att övervaka bördan av epidemin i närtid medan Socialstyrelsens statistik tas fram för att producera officiell statistik över dödsorsaker. Statistiken från de två myndigheterna fyller alltså något olika syften. I det här faktabladet presenteras en jämförelse mellan Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna. Uppgifterna är framtagna genom en sambearbetning av inkomna dödsorsaksintyg hos Socialstyrelsen med SmiNet som är Folkhälsomyndighetens register över smittade personer inklusive avlidna. En jämförelse mellan Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens statistik har tidigare också presenterats av Folkhälsomyndigheten, där statistiken från dödsorsaksintygen jämfördes med Folkhälsomyndighetens statistik och överdödlighet enligt MOMO-modellen [3].

I Folkhälsomyndighetens dödsfallsstatistik ingår personer som har fått en laboratoriebekräftad covid-19 diagnos och är rapporterade som avlidna i databasen SmiNet. Personerna rapporteras som avlidna av behandlande läkare eller identifieras som avlidna inom 30 dagar efter en covid-19 diagnos. I ett begränsat antal fall kan det vara känt av Smittskyddsenheten att dödsorsaken inte varit relaterad till covid-19 och då tas dödsfallet bort ur statistiken.

Socialstyrelsens statistik baseras på dödsorsaksintyget som skrivs av den behandlande läkaren eller den läkare som fastställer döden och sammanställs i dödsorsaksregistret. I dödsorsaksintyget beskrivs den kausala kedja av händelser, sjukdomar och tillstånd som lett fram till dödsfallet och dessutom diagnoser som bidragit till att förloppet ledde till döden. Den sjukdom eller händelse (t ex en olycka) som startade den kausala kedjan benämns underliggande dödsorsak och är vad som presenteras i Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik. Datakällorna har beskrivits i mer detalj i ett faktablad från 2020 [1].

Metod

Socialstyrelsen har jämfört dödsorsaksintygen där covid-19 var underliggande dödsorsak med uppgifter från SmiNet om avlidna med covid-19 vid två perioder,

benämnda aprilperioden och decemberperioden. För *aprilperioden* räknades dödsfall med dödsdatum under perioden 6 april till 3 maj som rapporterats per 26 maj 2020. För *decemberperioden* räknas dödsfall med dödsdatum under perioden 7 december till 3 januari som rapporterats den 26 januari 2021. Analysen av aprilperioden är gjord i maj 2020 och har kompletterats i januari 2021 med en motsvarande lång decemberperiod med samma hänsyn till eftersläpning.

Socialstyrelsen har även beräknat överensstämmelsen mellan dödsorsaksintygen och SmiNet för hela första halvåret 2020. Denna analys baseras på uppgifter som inkommit till och med 26 januari 2021.

Skillnader mellan datakällorna

I tabell 1 visas antal avlidna, enligt inkomna dödsorsaksintyg samt SmiNet. Under aprilperioden rapporterades det något fler avlidna från Socialstyrelsen (2 478 personer) jämfört med Folkhälsomyndigheten (2 386 personer). Under decemberperioden var förhållandet omvänt med 1 909 avlidna enligt Socialstyrelsens statistik och 2 427 enligt Folkhälsomyndigheten. För hela första halvåret 2020 rapporterade Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten 5 642 respektive 5 448 avlidna.

Under aprilperioden återfanns 89 procent av de 2 386 dödsfall som Folkhälsomyndigheten rapporterade i Socialstyrelsens statistik. Denna andel var lägre i december; endast 73 procent av de 2 427 dödsfall Folkhälsomyndigheten rapporterade under decemberperioden fanns i Socialstyrelsens statistik. Den förändrade skillnaden mellan myndigheternas statistik beror dels på att fler dödsfall där covid-19 inte är dödsorsak fångas upp i Folkhälsomyndighetens övervakningsmått, och dels på att eftersläpningen till Socialstyrelsens statistik har ökat.

Under aprilperioden återfanns 85 procent av de 2 478 dödsfall Socialstyrelsen rapporterade i Folkhälsomyndighetens statistik. Motsvarande siffra under december var 93 procent (av 1 909 dödsfall). En slutsats är alltså att övervakningsmättet som används av Folkhälsomyndigheten täcker in en större andel utav de med covid-19 som underliggande dödsorsak enligt dödsorsaksintygen under vintern jämfört med våren.

Tabell 1. Avlidna enligt Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen, uppdelat på statistikkälla och per period

	Aprilperioden		Decemberperioden		Första halvåret 2020	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Antal avlidna enligt Folkhälsomyndigheten	2 386	100	2 427	100	5 448	100
Varav finns i statistiken hos Socialstyrelsen	2 116	89	1 777	73	4 963	91
Antal avlidna enligt Socialstyrelsen	2 478	100	1 909	100	5 642	100
Varav finns i statistiken hos Folkhälsomyndigheten	2 116	85	1 777	93	4 963	88

* Aprilperioden är 6 april till 3 maj och decemberperioden är 7 december till 3 januari.

Källa: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten

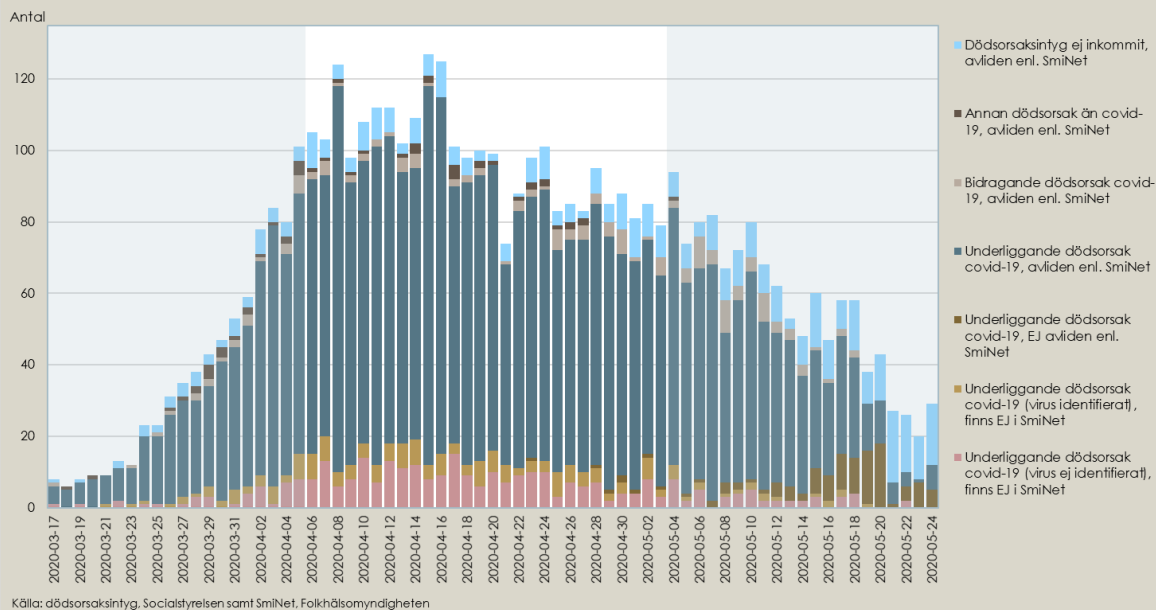
I figurerna 1 och 2 nedan visas överensstämmelsen mellan dödsorsaksintyg och Folkhälsomyndighetens data för våren respektive hösten, per dödsdatum. April- och decemberperioderna som jämförs i tabellerna visas med vit bakgrundsfärg. Den dominerande mörkare blå delen av staplarna visar avlidna som fångats upp i bägge myndigheternas statistikmått. Övriga färger visar hur källorna skiljer sig åt.

De rosa och gula staplarna visar avlidna som endast fanns i Socialstyrelsens statistik: dödsfall där läkare bedömt att covid-19 var den underliggande dödsorsaken, men där inget positivt test för viruset fanns enligt SmiNet. Dessa staplar är framträdande endast under aprilperioden. De ljusblå staplarna visar dödsfall som endast finns i Folkhälsomyndighetens statistik, på grund av att dödsorsaksintyg inte hade hunnit komma in till Socialstyrelsen vid tillfället. Endast ett litet antal dödsfall av de som rapporterades av Folkhälsomyndigheten under aprilperioden hade en annan underliggande dödsorsak, här syns de som de mörkbruna och beigea staplarna.

Under decemberperioden framträder ett annat mönster. De rosa och gula staplarna som visar dödsfall där inget test tagits är nära obefintliga. Istället dominerar de ljusblå och beigea staplarna. De ljusblå staplarna, som visar antalet dödsfall unika för Folkhälsomyndighetens statistik, där dödsorsaksintyget inte hunnit komma in till Socialstyrelsen, förklarar den största delen av skillnaderna. Näst mest förekommande är de beigea staplarna som visar dödsorsaksintyg där covid-19 bedömts vara bidragande men inte underliggande orsak till död. Även de mörkbruna staplarna (som visar dödsfall i SmiNet där covid-19 inte finns omnämnt på dödsorsaksintyget) har ökat under december jämfört med aprilperioden.

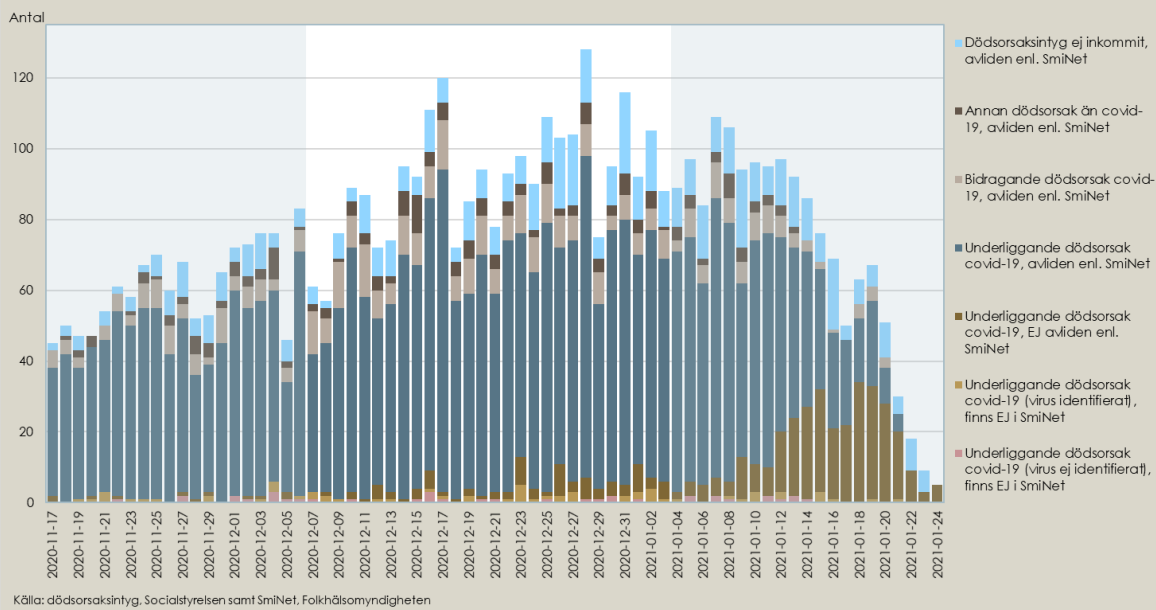
Figur 1. Överensstämmelse mellan uppgift om avlidna enligt dödsorsaksintyg och SmiNet - Våren

Baseras på dödsorsaksintyg och uppgifter om avlidna enligt SmiNet, den 26 maj 2020

Figur 2. Överensstämmelse mellan uppgift om avlidna enligt dödsorsaksintyg och SmiNet - Hösten

Baseras på dödsorsaksintyg och uppgifter om avlidna enligt SmiNet, den 26 januari 2021

Avlidna som endast finns i Socialstyrelsens statistik

Andelen av dödsfall där covid-19 var underliggande dödsorsak men där individen inte fanns alls i SmiNet minskade från 14 procent (362 av 2 478) för aprilperioden till 2,5 procent (132 av 1 909) för decemberperioden. Det betyder att Folkhälsomyndighetens övervakningsmått med utökad testning täcker in en större del av avlidna på grund av covid-19 på vintern än de gjorde under våren (tabell 2). Samtidigt har andelen där Socialstyrelsen fått information om att dödsfallet beror på covid-19 men Folkhälsomyndigheten inte registrerat dödsfallet i SmiNet ökat från 0,3 procent (8 av 2 478) för aprilperioden till 4,4 procent (84 av 1 909) för decemberperioden. Av dessa 84 dödsfall har 64 avlidit efter mer än 30 dagar efter provtagningsdatumet, vilket förklarar att dödsfallet inte redovisas i SmiNet. Denna lilla ökning kan troligen förklaras av höstens ökade möjligheter för allmänheten att testa sig tidigt i sjukdomsförloppet och att tiden mellan provtagningsdatum och eventuell död därför i snitt borde ha ökat.

Tabell 2. Avlidna enligt dödsorsaksintygen (Socialstyrelsen), totalt och unika för dödsorsaksintygen, uppdelat på anledning och period

	Aprilperioden		Decemberperioden		Första halvåret 2020	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Avlidna enligt dödsorsaksintygen						
Antal avlidna enligt dödsorsaksintygen	2 478	100	1 909	100	5 642	100
Dödsfall unika för dödsorsaksintygen	362	15	132	6,9	625	11
Varav saknar registrering i SmiNet	354	14	48	2,5	577	10
Varav finns i SmiNet men inte registrerats som avliden i SmiNet	8	0,3	84	4,4	48	0,9

Källa: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten

Avlidna som endast finns i Folkhälsomyndighetens statistik

Andelen av dödsfallen rapporterade av Folkhälsomyndigheten som saknades i Socialstyrelsens statistik ökade från 11 procent i april till 27 procent i december (tabell 3). Andelen där ett dödsfall är registrerat i SmiNet men dödsorsaksintyget inte hade hunnit komma in till Socialstyrelsen ökade från 7 procent för aprilperioden till 12 procent för decemberperioden vilket visar att eftersläpningen i Socialstyrelsens uppgifter ökat i förhållande till Folkhälsomyndighetens uppgifter. Det återstår att se hur dessa försenade intyg fördelar sig i statistiken, och det är inte klart vad eftersläpningen beror av.

Andelen som förklaras av att covid-19 var bidragande dödsorsak enligt dödsorsaksintyget ökade från 3 procent för aprilperioden till 10 procent för decemberperioden. Även andelen avlidna enligt SmiNet där covid-19 inte alls återfinns på dödsorsaksintyget ökade något från 1 procent för aprilperioden till 5 procent

för decemberperioden. Sammantaget tyder det på att Folkhälsomyndighetens statistik numera inkluderar fler dödsfall relativt sett där covid-19 inte är den underliggande dödsorsaken.

Tabell 3. Avlidna enligt SmiNet (Folkhälsomyndigheten), totalt och unika för SmiNet, uppdelat på anledning och period

Avlidna enligt SmiNet	Aprilperioden		December perioden		Första halvåret 2020	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal avlidna enligt Folkhälsomyndighetens statistik	2 386	100	2 427	100	5 448	100
Dödsfall unika för Folkhälso-myndighetens statistik	270	11	650	27	485	8,9
Varav dödsorsaksintyg inte inkommit	172	7,2	285	12	28	0,5
Varav covid-19 endast bidragande dödsorsak	70	2,9	252	10	303	5,6
Varav covid-19 varken bi-dragande eller underliggande dödsorsak	28	1,2	113	4,7	154	2,8

Källa: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten

Sammanfattning

Socialstyrelsens analys visar att antal rapporterade dödsfall för covid-19 enligt SmiNet och dödsorsaksintygen stämmer väl överens överlag. Antalet rapporterade fall under april var något fler enligt dödsorsaksintygen, medan antal rapporterade fall under december var fler enligt SmiNet. Olika faktorer kan ligga bakom dessa fakta; omfattning av testning har förändrats över tid, liksom kunskapen om sjukdomsförloppet och eftersläpningen på inrapportering till dödsorsaksregistret.

Även om man redan nu kan analysera likheter och skillnader mellan myndigheternas redovisade dödstal är det fortfarande preliminära data och slutgiltiga jämförelser kommer inte finnas på plats förrän statistiken över dödsorsaker 2020 och 2021 blivit komplett. Socialstyrelsen kommer kontinuerligt att följa överensstämmelsen med uppföljande analyser.

Referenser

1. Socialstyrelsen 2020. "Beskrivning av datakällor för avlidna i covid-19".
2. Publicerad 2020-04-27. Faktablad Dnr 6.7-14923/2020.
3. Socialstyrelsen 2020. "Dödsorsaker första halvåret 2020". Publicerad 2020-11-17. Art. nr: 2020-11-7034
4. Folkhälsomyndigheten 2020. "Jämförelse av olika mått på covid-19-dödsfall. Publicerad 2020-12-30. Rapport.

Mer information

Socialstyrelsens statistik över avlidna i covid-19

<https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistik-om-covid-19/statistik-over-antal-avlidna-i-covid-19/>

Kontakt:

Erik Wahlström (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: erik.wahlstrom@socialstyrelsen.se

David Pettersson (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: david.pettersson@socialstyrelsen.se

Johanna Holm (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: johanna.holm@socialstyrelsen.se

Anna Bennet-Bark (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: anna.bennet@socialstyrelsen.se
